Oude kerk, 5 december 2021

ds. G.J.A. Veening

~~Gelezen: psalm 126 en Lucas 1:26-38~~

Titel: Aankondiging

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

Het is ongelofelijk hoe vaak er dingen worden aangekondigd. De toekomstvisies tuimelen over elkaar heen. En is er een persconferentie op handen, dan weten velen al aan te kondigen wat er gezegd zal worden. En dat niet alleen…velen weten ook al aan te kondigen dat maatregelen verlengd zullen worden in tijd. En velen weten ook al aan te kondigen dat het allemaal niet ver genoeg gaat of te ver, de monden staan amper stil, aankondigingen zijn niet van de lucht.

En wij hebben ook belang bij aankondigingen. Ik denk dat veel mensen bijvoorbeeld de weersverwachting interessant vinden. Zelf vind ik het interessant om te weten wat er ’s avonds bijvoorbeeld op TV komt, en er zijn er veel die de voorbeschouwing op een sportwedstrijd interessant vinden. Aankondigingen zijn vaak ook voorspellingen van wat er zal zijn, ook als het allemaal nog niet zo zeker is.

In het evangelie naar Lucas, het gedeelte dat ik vanmorgen gelezen heb, is er ook een aankondiging. Een aankondiging van een zwangerschap en van een geboorte die volgt op de zwangerschap. Een bijzondere zwangerschap, want het meisje begrijpt het niet dat ze zwanger zal worden. Zo vertelt de evangelist Lucas het en zo vertelt de evangelist Matteüs het ook. Zij is weliswaar uitgehuwelijkt aan een man, maar zonder gemeenschap, zoals zij zelf zegt. Zij kennen elkaar nog niet in die zin. In deze tijd zou je zeggen dat zij zich aan de anderhalve-meter-maatregel houden. Een bijzondere aankondiging dus van een bijzondere zwangerschap en de daarbij horende geboorte. In mysterieuze termen wordt aangeduid hoe het zal zijn en daarbij komt naar voren dat het kind heilig zal worden genoemd en zoon van God. Het kind wordt verbonden met de troon van David. Jozef, de aanstaande van Maria is ook een afstammeling van David, die koning van lang geleden. En daarmee, met de genoemde troon van David, daarmee staat deze zwangerschap, deze aangekondigde zwangerschap in een traditie, de joodse traditie. En niet alleen vanwege de troon van David, nee, ook vanwege de naam Maria. Want Lucas noemt haar hier niet Maria, maar Mariam. Een joods meisje dat in de Griekse tekst Mariam genoemd wordt, doet onmiddellijk denken aan Mirjam. Mirjam was de zus van Mozes en speelde een belangrijke rol toen haar jongere broer in een biezen kistje op de Nijl dreef. Zij speelde een belangrijke rol bij zijn redding. En Mirjam staat dus ook in de traditie, net zoals Mariam, net zoals Maria, zoals wij haar kennen. Een bijzondere zwangerschap in de lijn van het jodendom dat meer bijzondere en onverwachte en zelfs ongeloofwaardige zwangerschappen kende. Vrouwen die op hoge leeftijd zwanger werden, zoals ook het familielid van Maria, Elisabet. Sara die zwanger werd naar verluid op 90-jarige leeftijd. Hanna die zwanger werd na lange tijd, Rebecca die zwanger werd na 20 jaar huwelijk. Zo kan ik wel doorgaan. Het leven is als geschenk niet vanzelfsprekend, de geboortes van kinderen zijn niet vanzelfsprekend, ook daarin is het leven niet maakbaar. Waarbij natuurlijk ook gezegd moet worden dat de vruchtbaarheid van een leven niet afhankelijk is van het krijgen van kinderen. De mens zonder kinderen kan heel goed op een andere manier vruchtbaar zijn.

Een aangekondigde zwangerschap dus die gaat over het heilige, het heilige in de geschiedenis, het heilige in het leven van dit mens, deze zoon, dit kind. Een

aangekondigde zwangerschap die spreekt over toekomst, toekomst waarin dus ook God aanwezig is.
Maar ook de rol van Maria is belangrijk. Het begint er al mee dat de engel haar aanspreekt en ook hoe deze engel haar aanspreekt. Zij is een begenadigde, de Heer is met haar, een gezegende onder de vrouwen. Ave Maria, gratia plena, vol van genade, gezegend zijt gij en gezegend is de vrucht van uw schoot. En dan haar reactie op dit ongelofelijke nieuws. Het zal gebeuren zoals de engel heeft gezegd. Zo wil zij ontvangen, zo ontvangt zij, zo is zij aanwezig in de lijn van de geschiedenis, in de lijn van de traditie, op de weg van het geloof. Wij protestanten gaan met Maria iets anders om dan onze rooms-katholieke broeders en zusters en misschien doen wij protestanten haar wel eens wat tekort. Als het kind dat in haar groeit, heilig zal worden genoemd, dan staat Maria daar niet ver vanaf.
En zij zingt een lied, een lied dat in het evangelie naar Lucas hierna komt, een lied van prijzen en loven. En zij had ook psalm 126 kunnen zingen. Het lied van de verandering. Toen de Heer het lot van Sion keerde was het of wij droomden. Een lach vulde onze mond, onze tong brak uit in gejuich. Een lied in de verleden tijd, maar ook in de tegenwoordige tijd. Wie in tranen op weg gaat, de buidel met zaad draagt, zal thuiskomen met gejuich, en de volle schoven van de oogst dragen. Dat is ook een aankondiging, een aankondiging van leven. Zo had Maria het ook kunnen zingen, de aankondiging van leven, de aankondiging van een toekomst zoals die al is, de verbondenheid tussen God en mens, deze aankondiging neemt Maria over. Deze aankondiging wordt een deel van haarzelf. Deze aankondiging wordt haar levensweg, als die van een heilige.
Maria, Mariam, Mirjam, zij kunnen voor ons een voorbeeld zijn, als gelovigen, die hun weg zijn gegaan, als gelovigen die aankondiging gehoord hebben en hebben ontvangen.
En wij, in onze tijd met alle aankondigingen die er zijn. Wij in onze tijd, die bol staat van dreigingen, bol staat van voorspellingen? Kunnen wij onderscheid maken bijvoorbeeld tussen de aankondigingen die waar zijn en die nooit waar zullen worden? De complottheorieën bijvoorbeeld die als paddenstoelen uit de grond schieten. Hebben wij er wijsheid genoeg voor om dat onderscheid te maken. Je hoort veel en soms lijkt de angst te heersen. Ik wens ons toe dat er een engel naar ons toe komt. En dan bedoel ik een engel die de waarheid spreekt en daarmee door God gezonden. Een engel die ons perspectief biedt, laat zien wat zal zijn en ons het heil aankondigt, het heil in een tijd die toch regelmatig als een donkere tijd wordt ervaren. Ik wens ons toe dat er een engel naar ons toekomt die ons vertelt dat er altijd toekomst is en dat er altijd iets nieuws zal zijn, leven, niet vanzelfsprekend, soms ongelofelijk, maar aanwezig. Leven als een geschenk.
Ik wens ons toe dat er een engel naar ons toekomt, die ons vertelt dat God zich met ons verbonden heeft, en zich met ons zal verbinden. Een engel die ons vertelt dat God ons liefheeft. Een engel die ons vertelt dat wie met tranen zaaien met gejuich oogsten. Een engel die ons zwangerschap aankondigt, in de ruimste zin van het woord.
En ik wens ons toe, dat wij dan zullen ontvangen, ontvangen zullen zoals Mirjam, Maria dat deed. Dat wens ik ons toe.
En zou het kunnen zijn, dat de engel, die ware engel, er al is? Zou het kunnen zijn dat die zwangerschap al genoemd is? En stel nu dat jij die engel bent, dat wij engelen zijn. Ja, die vleugels moet je er dan maar bij denken. En bovendien weten we helemaal niet hoe die engel er uit zag. Wel kennen we in dit verhaal een naam,

Gabriël, Gods vriend, gabber van God. En dat kun jij ook zijn, vriend van God, dat kunnen wij zijn. God wil dat wij dat zijn, daarom die zwangerschap.
Gabriël, en Maria luisterde naar hem, nam zijn woorden over. Maria, the most beautifull name I ever heard. Maria is ook een engel. Bij deze de aankondiging. Amen.